

Udgaar i Allinge-Sandvig.
Gudhjem. Østerlars. Hasle
Ølsker. Rutsker, Rø og Klemens.

Ansvarshavende Udgiver:
Otto Gornitzka. - Telefon 74.
Trykt i Allinge Bogtrykkeri

Nr. 213 Alm. Annoncer 10 Øre pr. mm, efterf. Gange 8 Ø.
Forretningsann. 8 6 Ø.

Fredag den 28. August

Annoncer og lokalt Stof maa være indleveret
senest 2 Dage før Bladet udgaar.

1931

Han skrev den for sin Marie.

I en Artikel om Præsten Jens Schjørring fortæller Hejmdal:

Sin Præstegerning begyndte han paa Sjælland, først som Kapellan i Boeslunde ved Skelskør, saa i Lyderslev i Stevns. I Lyderslev kunde han ikke taale den skarpe Østenvind, som denne Del af Landet er bekendt for, og i de tre Aar, han var der gik han og skrantede. Heldgivet fandt han i Præstens Stuepige, Marie Olsen, en Veninde, der forstod at passe og pleje ham, og de blev forlovede. Det var efter et længere Sygeleje der, at han en Junidag 1854 til sin Marie skrev den vidunderlige Sang:

Kærlighed fra Gud
springer liflig ud
som en Kilde klar og ren;
i dens stille Bund.
i dens dybe Grund
gemmes Livets Ædelsten.

Kærlighed fra Gud
som en yndig Brud
kommer smykket til os ned;
luk kun op din Favn,
kom i Jesu Navn,
Himlen bringer Du jo med.

Kærlighed fra Gud
er det store Bud,
er det eneste, jeg ved;
bliv i Kærlighed,
og Du har Guds Fred,
thi Gud selv er Kærlighed.

Sangen blev første Gang trykt 1857 i P. Bojsens Visebog og optoges senere i Indre Missions Salmebog for derefter at gaa over i den almindelige Salmebog. Den er i sjældnen Grad blevet Folkeej og kan synges udenad. Den synges ogsaa i Norge, i Amerika og Santhalistan. Den blev oversat paa Santhalistan af H. P. Børresen, og han udtalte 1877 til Forfatteren: „Den Sang har De skrevet for Santhalernes Skyld, skønt De ikke vidste af det; thi intet Folk elsker den og skatter den som dette.“ Oprindeligt skrev Schjørring den jo kun for at glæde sin Marie — det var kort efter Forlovelsen — og den blev skrevet til en Melodi, som han tilfældig fandt i et engelsk Familieblad. Senere har ikke mindre end 12 Komponister skrevet Melodier til den, deriblandt er gamle Hartmanns og Jähnigens særlig kønne.

Den stumme -

— Har De hørt den store Nyhed hos Cassans?

Meget optaget sprang Ficate fra Gruppe til Gruppe udenfor Kirken efter Messen og spredte Overraskelsen og Spænding omkring sig. Ficate maatte jo vide Besked; han arbejdede jo hver Dag paa Cassans Gaard.

— Hvad er der dog, Ficate?

Har Kaptajnen endelig bestemt sig? Ficate nød Situationen, og lod sin Nyhed sive ud Draabe for Draabe.

— Ja, sagde han endelig. Og for hvem tror De? For Marie eller for Yvonne? Nej, for Pierrette!

— Men hun er jo stum! Og hun er vist heller ikke rigtig klog?

— Eller ogsaa meget listig! sagde Ficate. Gamle Cassan har altid sagt, at den stakkels stumme Pierrette skulde have dobbelt saa stor Medgift som Søstrene! Det er maaske det, der har fristet Kaptajnen. Han erklærede sig overfor Pierrette iaftes klokken 10. De skulde have set Maria og Yvonne! Det var, som skulde de synke i Jorden!

— Men hun er jo stum! sagde gamle Cassan.

— Ja, netop, sagde Kaptajnen roligt.

Og saa skete Underet. Pierrette blev hvid som et Lagen, begyndte at ryste og — at tale, lige saa tydeligt som De og jeg. Man siger, at det er Sindsbevægelsen, der har gjort det!

— Og hvad sagde Kaptajnen? Og trækker den gamle nu ikke fra i Medgiften?

Seks Maaneder senere fandt Kaptajnen unge Hustru følgende Brev paa sit Bord:

„Pierrette! Jeg kan intet andet; jeg rejser nu bort. Du faar mit Hjem og det lidet, jeg har sammentparet, saa jeg tror ikke du vil savne mig. Grunden til, at jeg rejser, tror jeg ikke, Du vil forstaa. Mellem os to er der et uoverstigeligt Svælg. Den Pierrette, med hvem jeg nu har levet sammen i seks Maaneder, er ikke den samme, som jeg drømte om. Det er ikke uden Vemod, jeg tænker tilbage paa de Vinteraftener, da jeg sad ved Kaminen i din Faders Stue, mens Vinterstormene rasede. Jeg føler det næsten, som om jeg havde været ombord i mit Fartøj. Du sad der — og dine to Søstre. Alle troede de, at jeg sværmede for Maria eller Yvonne, men det var en stor Misforstaaelse. Deres daareagtige Snak kedede mig. Men mod Dig gik mine Drømme. I dine Øjne skiftede Udtryk som Skygge og Sol; det var, som fulgte de mine Drømme paa lange Rejser. Vi Sømand, forstaa Du, er vant til Taushed og Drømme. Lyden skræmmer os, vi hører straks de falske Toner. Det, at Du og jeg ikke kunde tale med hinanden og forklare for hinanden de tusinde ligegyldige Ting, til hvilke Menneskene anvender saa mange Ord, det førte dig saa nær til mit stumme Hjerte. Det, jeg først elskede hos Dig, var just din Stumhed. Da Du pludselig kunde tale, frygtede jeg for min Kærlighed. Og det gik, som jeg havde tænkt. Det var, som om Du vilde

indhente alle dine stumme Aar, saadan strømmede Ordene over dine Læber. Ligegyldige, tomme Ord, dumme Ord. Du blev en almindelig ung Pige, hvis plumpe Konturer ingen Mesters Mejsel kunde forfine. Derfor flygter jeg tilbage til Søen. Maaske lykkes det mig engang før min Død at finde den Ø, om hvilken jeg drømte, hvor Kvinderne er blide og tause og deres Latter er som Fuglekvidder.“

— — —
Har De hørt den sidste Nyhed? raabte Ficate. Den stakkels Pierrette! Hendes Mand har forladt hende! Og han har efterladt hende et Brev, som ingen kan forstaa! Aah, det var et frygteligt Choch for stakkels Pierrette! Men ved De, hvad der nu er sket? Pierrette er atter blevet stum! Er det ikke frygteligt?

Peter Mark,

Bornholms første gaaende Post, blev statsansat 1829 og travede hver Uge i henved 50 Aar med Breve og Penge — særlig Amtsskat — mellem Nexø og Rønne. Han var i mange Retninger original og døde 1877, 75 Aar gl.

Fandens Mælkebøtte.

Af Marie Kornbeck.

— — —
Uf! siger Landmanden, naar han om Foraaret ser degule Blomster brede sig. Uf! siger den blomstrende Æblegren hos H. C. Andersen: Stakkels foragtede Blomst med det fæle Navn, aldrig bindes de i Buket. De trædes med Foden; der er for mange af dem; de løber i Frø og flyver som Uld over Vejene og hænger Folk i Klæderne; det er med Væksterne som med Menneskene — der maa være Forskel; jeg er glad, jeg ikke er en af dem! — Men Børnene fletter Lænkehalsbaand af Stilkene og puster paa de fine Dun.

Jeg husker fra min Barndom, at vi sagde, man kunde bortvejde dem i eet Pust.

En Dansk-Amerikanerinde har fortalt mig, at man i U. S. A.

spiser „Fandens Mælkebøtte“ og betragter dem som en Delikatesse. Hun var som ung „cock“ i et Millionærhjem. Den elegante unge Frues Mor lignede en Fiskerkone fra gammel Strand og viste sig aldrig, naar Husets Herre var hjemme; men „Svigermor“ holdt meget af at rumstere i Køkkenet og kom da ogsaa en Dag med en delikat Ret, hun havde tilberedt, noget grønt med nogle smaa Stumper Flæsk i. „Delikat! — ikke?“ — Hun slikkede sig om Munden. Næste Dag kom hun med en Posefuld, som jeg skulde prøve at tilberede. Til min Forbavselse saa jeg, det var „Fandens Mælkebøtter“. Jeg stuede Stilkene, som Asparges. Men det var forkert. Det hele skulde med, og Blomsterne plukkes, før de var helt udsprungne. Jeg undrede mig, fortalte den unge „cock“, for hjemme i Danmark havde min Mor altid advaret mig at sutte paa Stilkene, da man ansaa dem for giftige, — og det blev nu heller aldrig min Livret!

Men senere saa jeg ofte Farmerkoner ude paa Landet plukke Kurve fulde af „Fandens Mælkebøtter“. Og H. C. Andersen lader ogsaa den unge Grevinde sætte en dunfin Mælkebøtte i Vasen hos den fine Æblegren for at male dem sammen — og Vorherres Sol skinner jo over Ukrudtet som over Prydplanterne.

Lidt Underholdnings-Matematik.

— — —
Paa mange Mennesker virker Ordet Matematik afskrækkende, men naar der sættes Underholdning foran, tager det formodentlig noget af Skrækken. Yderligere kan forsikres, at i følgende mere eller mindre kendte Eksempler er Eftertrykket lagt paa første Del af Overskriften. Af Matematik er der ikke meget, men dog lige akkurat saa meget, at Overskriften som Helhed kan forsvares.

— — —
To Personer, A og B, konkurrerer om, hvem der først kan naa Tallet 100, idet de skiftevis nævner et Tal efter følgende Regel: Den ene Person nævner først et Tal, 10 eller derunder, dertil lægger den anden mindst 1 og højst 10, derefter er det den førstes Tur til at lægge mindst 1 og højst 10 til o. s. v. Spillet kan altsaa for Eks. forme sig saaledes: A: 5 B: 13, A: 20, B: 30, o. s. v., den, der først nævner Tallet 100, har vundet.

Man behøver ikke at prøve dette Spil mange Gange, før man opdager, at kan man komme til at staa paa 89, er man sikker Vinder. Ens Modpart kan nemlig højst naa 99, og han skal mindst

lægge een til; hvorefter man selv kan lægge 10 til og dermed naa 100. Men det indses let, at for at være sikker paa at naa 89, maa man staa paa 78, for at naa 78 maa man staa paa 67 og saaledes viser det sig videre, at de Tal, det gælder om at sikre sig, er 56, 45, 34, 23, 12 og 1.

Det vil altsaa sige, at den, der begynder, altid kan vinde, hvis han begynder med at nævne 1 og derefter nævner 12, 23, 34, 45, 56, 78, 89 og 100. Men Spillet kan nok give Anledning til et vist Hovedbrud for den, der ikke kender „Finessen“.

— — —
Et lidt mere indviklet Spil for 2 Personer:

A lægger Tændstikker op i 3 Bunker, lad os sige med f. Eks. højst 7 i hver Bunke. Vi skal derefter fjerne nogle af Tændstikkerne. Han maa kun tage af een Bunke, men til Gængæld maa han tage saa mange, han vil. Det er altsaa tilladt at fjerne en hel Bunke paa een Gang. Derefter tager A og saaledes videre. Den, der tager den sidste Tændstik af Bordet, har vundet.

Det er klart, at hvis der, naar f. Eks. A har taget, kun ligger 2 Bunker tilbage paa Bordet med een Tændstik i hver, at A vinder. B er nemlig nødt til at tage den ene, hvorefter A kan tage den sidste. Men blot der, naar A har taget, kun er 2 Bunker tilbage med lige mange Tændstikker i hver, er han sikker paa at vinde. Hvis der f. Eks. er 2 Bunker med 3 Tændstikker i hver, maa B i det mindste fjerne een af den ene Bunke, A fjerner da een af den anden Bunke, hvorefter der er 2 Bunker med 2 i hver. B maa derefter atter fjerne mindst een af den ene Bunke, hvorefter A tager een af den anden Bunke. Der er da 2 Bunker tilbage med een i hver, og A er Vinder.

Hvis der altsaa kun ligger 2 Bunker tilbage paa Bordet, skal man for at vinde fjerne saa mange Tændstikker, at der bliver lige mange tilbage i hver. Hvis der ligger 3 Bunker tilbage, hvoraf de to indeholder lige mange Tændstikker, fjerner man hele den tredje Bunke, thi saa er der jo 2 Bunker tilbage men lige mange i hver. Men hvis intet af disse Tilfælde foreligger, maa man søge at skabe sig en „god“ Stilling.

En saadan „god“ Stilling for A er det, naar Tændstikkerne i de tre Bunker er fordelt saaledes:

1 2 3

Hvilke Tændstikker B end fjerner, vil A næste Gang kunne danne 2 Bunker med lige mange i hver.

En anden „god“ Stilling for A er

1 4 5

Hvordan A end bærer sig ad,

vil A næste Gang kunne danne een af følgende Stillinger:

1	1	0
0	4	4
1	2	3

og det er allesammen „gode“ Stillinger.

Et tredje „god“ Stilling er

1	6	7
---	---	---

Efter B's Tur vil A altid kunne danne een af følgende „gode“ Stillinger:

1	1	0
0	6	6
1	2	3
1	4	5

Af andre „gode“ Stillinger findes:

2	4	6
2	5	7
3	4	7

saaledes at samtlige „gode“ Stillinger bliver:

1	1	0
2	2	0
3	3	0
4	4	0
5	5	0
6	6	0
7	7	0
1	2	3
1	4	5
1	6	7
2	4	6
2	5	7
3	4	7

Vil man vinde Spillet, skal man altsaa fjerne saa mange Tændstikker, at man kommer til at indtage en „god“ Stilling. En „god“ Stilling er enten 2 Bunker med lige mange i hver eller en saadan Stilling, hvor Summen af Tændstikkerne i de to Bunker er lig med Antallet af Tændstikker i den tredje.

At der ikke findes andre „gode“ Stillinger end de her nævnte, kan let bevises. Vi skal dog her indskrænke os til et Eksempel. Indtager A Stillingen

2	4	7
---	---	---

behøver B for at blive Vinder kun at fjerne een Tændstik for at komme til at indtage den „gode“ Stilling

2	4	6
---	---	---

— Saavel dette som det førstnævnte Spil kan med Rette kaldes matematiske Underholdnings-spil, idet deres Forløb ikke beror paa Tilfældigheder, men kan gøres til Genstand for en matematisk Analyse.

En lille udsøgt Sommermiddag, 8 Personer, 4 Herrer og 4 Damer. Spørgsmaalet er, paa hvor mange forskellige Maader kan dette Selskab placeres ved Bordet, naar man vil overholde den sædvanlige Regel, at en Herre skal tage en Dame til Bords.

Lad os kalde de fire Herrer A, B, C og D, og lad A først faa Lov at vælge en Dame. Han har da 4 Muligheder. Naar B derefter skal vælge, har han kun 3 Muligheder, men kombineret med A's Muligheder, giver det for de to Herrer Vedkommende 4.3-12 forskellige Muligheder. Fortsætter vi paa samme Maade, ses, at E kun faar 2 Damer at vælge imellem, og at der hver Gang bliver een Dame tilovers til D, altsaa vil det være muligt for de fire Herrer at tage Damer til Bords paa 4.3.2.1-24 forskellige Maader.

Derefter skal Selskabet til Bords. Faar A med sin Dame Lov til først at vælge Plads, har han 8 forskellige Pladser at vælge imellem. B har derefter imidlertid kun 3 Pladser at vælge imellem, naar intet Par maa skilles ad, og Damerne skal sidde paa den „rigtige“ Side af Herrerne. C har 2 Muligheder og D kun een. Men det vil sige, at hver Gang Herrerne har taget Damer til Bords paa een bestemt Maade, vil Parrene kunne indtage deres Plads ved Bordet paa 8.3.2.1-48 forskellige Maader, men da Herrerne kunde

tage Damer til Bords paa 24 Maader, ser man, at Selskabet kan placeres ved Bordet paa 24.48-1152 forskellige Maader.

Altsaa gør Vært og Værtinde klogt i i Forvejen at tage Bestemmelse om Placeringen ved Bordet, thi skal man i sidste Øjeblik gennemgaa alle Muligheder, kunde Suppen let blive kold.

Lidt lettere Kost:

A skriver et 4-cifret Tal op paa et Stykke Papir og beder B skrive et 4-cifret Tal underneden. A paastaar derefter, at han allerede nu kan angive, hvad Summen af en Række Tal, som han og B i Fællesskab skal skrive, vil blive. Han skriver dette Tal op paa et Stykke Papir, der lægges til Side. Nu skriver A et Tal til, derpaa skriver B og til sidst atter A. Altsaa f. Eks. saaledes:

A:	5	4	3	7
B:	8	3	5	6
A:	4	5	6	2
B:	2	4	9	3
A:	7	5	0	6
2 8 3 5 4				

Kunststykket, der kan virke ret forbløffende, bestaar simpelthen i at A trækker 2 fra det sidste Ciffer i det Tal, B har skrevet og sætter dette 2 Tal hen foran de øvrige Cifre. Men hvorfor?

Naar A skriver sit andet Tal, skal han blot sørge for, at Summen af dette Tal og det første Tal, han skrev, bliver 9999; han skal altsaa blot sørge for, at Summen af de Chifre, der staar under hinanden, bliver 9. Naar B har skrevet sit andet Tal, skriver A et Tal her under, saaledes at Summen af disse to Tal ogsaa bliver 9999. Summen af fire af de opskrevne Tal vil altsaa altid blive 9999 ×

9999=19998. Hertil kommer saa det første Tal, B skrev. Nu kan 19998 imidlertid skrives som $20000 \div 2$, saa man faar straks den endeløse Sum ved at lægge 20,000 til og trække 2 fra B's første Tal.

Skriver B 8356, bliver Summen 28354. Skriver B 5731, vil Summen blive 22729. Skriver B 8000, bliver Summen 27998 o. s. v.

Til sidst en matematisk Kortekunst:

A lægger 21 Kort op i 3 Bunker, idet han først lægger 3 Kort ved Siden af hinanden, dernæst de næste 3 ovenpaa hvert af dem o. s. v. Han har i Forvejen anmodet B om at tænke paa et Kort og lægge Mærke til i hvilken Bunke, det findes. Naar B opgiver dette, samler A atter Kortene til een Bunke, idet han sørger for at den angivne Bunke kommer til at ligge i Midten. Han lægger saa Kortene op paa samme Maade som før og spørger derefter, i hvilken Bunke Kortene nu findes. Dette gentages een Gang til, hvorefter Kortene samles sammen — stadigvæk med den angivne Bunke i Midten. A tæller derefter Kortene op og præsenterer det ellefte Kort som det, B har tænkt paa.

En Smule Eftertanke giver Nøglen til Kunststykket. Naar Kortene lægges op anden Gang, maa Kortet, B har tænkt paa, nødvendigvis komme til at ligge som Nr 3, 4 eller 5 i en af Bunkerne, men deraf følger, at det tredje Gang maa komme til at ligge midt i en Bunke og altsaa ogsaa — naar man samler Kortene sammen paa den rigtige Maade — midt i hele Bunken.

J. P.

mobilet, som baade drev Værket og mange Steder trak det fra Sted til Sted, er nu afløst af Motoren og Elektriciteten. Og naar man nu ved Høstens Tid ser disse Maskiner i Virksomhed paa Jorden, synes man allerede, det er en Evighed siden, man saa Høstkarle og Piger svinge Leerne og haandtere Riverne, binde et Neg, sætte i Stak og køre hjem, og dog var Landbruget den Erhvervs-gren, som sidst tog den mekaniske Kraft i sin Tjeneste.

Selv om megen Poesi og Livsglæde sikkert er gaaet tabt i Nutidens Teknik og Mekanik og afløst af Maskinens Stønnen og Stank — saa kan det ikke nægtes, at det er et stort Syn at se en Mejemaskine med en forspændt Traktor hugge ind paa en fuldmoden Kornmark og i en Hastighed, man ikke for Aar siden kunde tænke sig, forvandle det til bundne Neg. Det ser ganske vist ud som et kæmpemæssigt Krybdyr, der bugter sig og ruller mod Kornet i vuggende Sving og æder løs derpaa i en arrig Knurren. Men naar man med opladt Syn og Hørelse sanser Motorens førende Rytme, sekunderet af Knives og Kæders Raslen og af Kornets Sus i Sejlene, blandende sig til en ikke uharmonisk Tone, og naar man ser den Lethed og Akkuratesse, hvormed Kornet bindes sammen i regelmæssig lige store Neg, saa kan man ikke undlade at føle Glæde og Stolthed over, at Menneskene saa afgjort har besejret Stoffet. Landbrugsmaskiner er hlevet en Nødvendighed, og nu er der Tusinder og atter Tusinder af Landbrugere, der ikke blot ikke paa nogen Maade vilde undvære deres Maskiner, men som endogsaa forbavset spørger sig selv, hvorledes vel deres Forfædre har kunnet undvære dem. —

Ganske mærkeligt korter Dagen af, og efterhaanden som Frodigheden paa Marken flyttes hjem for at fylde Lader og Lofter eller kupler sig i store Stakke omkring Gaardene, og hvor Tærskværkerne begynder at snurre og gyde den gyldne Strøm i Kornsekkene, har Sommeren naaet sit Maal, og snart er Sommeren uigenkaldelig forbi for i Aar.

De lyse Nætters Eventyr er endt, og Augustnattens Dunkelhed træder i Stedet. Naturens Bog vender med Høst sine Blade, og naar Høsten er overstaet, er det snart sidste Kapitel, og vi har igen faaet fortalt den gamle Saga, det store og vidunderlige Eventyr om Livet selv, om Lys og Farver, Vækst og Stigning fra Foraarets første Grønne gennem al Sommerens Herlighed, indtil nu det hele ligger under Forvandlingens Lod i det store Kredsløbs sidste Face.

Invalidere.

—o—

Efter Lov af 1. Oktober 1921 er ethvert Medlem af en anerkendt Sygekasse indtil sit fyldte 62 Aar forsikret mod Invaliditet, naar visse Forpligtelser overholdes.

Søger en invalideforsikret Rente, er det en væsentlig Betingelse, at Ansøgerens Erhvervssevne er nedsat med to Trediedele, d. v. s., at Ansøgeren ikke længere er i Stand til at erhverve en Trediedel af det som aandelig og legemlig sunde Personer med lignende Uddannelse og i samme Egn plejer at fortjene ved deres Arbejde.

Renten er 540 Kr. aarlig; men kan, hvis Kommunalbestyrelsen skønner det nødvendigt og berettiget, forhøjes til 800.

Hvert Aar søger Tusinder af

Mennesker Invaliderente, men een Ting er at søge en anden Ting at faa, hvilket nedenstaaende Eksempel fra „Socialt Tidsskrift“ viser:

„42-aarig gift Arbejdsmand paa Landet indgiver i 1922 Begæring om Invaliderente paa Grund af Lungetuberkulose; forsikrede er tillige pukkelrygget Hans Klager er Kortaandethed ved Arbejde, Hoste, særlig om Morgen — og undertiden Opspyt; han har desuden Tilbøjelighed til Forkølelse. Ved en Specialundersøgelse viser det sig, at Tuberkulosen, der kun er af ringe Udbredning, er gaaet i Ro,

Forsikrede udfører intet Arbejde paa Tidspunktet for Begæringens Indgivelse. Under Sagens Behandling genoptager forsikrede imidlertid sin Beskæftigelse som Skovarbejder og kan passe dette Arbejde med lidt Forsømmelse nu og da paa Grund af Forkølelse; Daglønnen er 4 Kr. Sogneraadet udtaler, at hans Helbredstilstand synes normal, men at hans Arbejdsfærdighed derimod lader meget tilbage at ønske.

Da Pukkelryggethed ikke lægeligt set spiller nogen videre Rolle, og da Lungelidelsen synes at være inaktiv, skønner Retslægen, at forsikredes Erhvervssevne er over $\frac{1}{3}$, og da forsikrede synes i Stand til at udføre over $\frac{1}{3}$ afsiger Retten i November 1923 Kendelsen. Ikke Invaliditet.

I November 1924 indgiver forsikrede paany Begæring om Invaliderente. Han er blevet skilt fra sin Kone, har opgivet sit tidligere Arbejde og opholder sig hos Slægtninge, hvor han faar Opholdet mod at hjælpe med lidt indendørs Arbejde. Sogneraadet udtaler, at hans Helbredstilstand i de sidste Aar maaske er blevet noget daarligere,

En fornyet Observationsindlæggelse paa medicinsk Afdeling viser, at Tilstanden ikke er forværret, snarest gør det Indtryk af at være bedre. Der er ikke fundet noget Holdepunkt for, at der skulde være nogen aktiv Tuberkulose, og Hjertet maa siges at fungere nogenlunde godt. Man faar det Indtryk, at forsikredes Arbejdslyst ikke er stor, og at der er et Moment af Rentebegær,

I Maj 1926 afsiges paany Kendelsen: Ikke Invaliditet.

I Marts 1927 indgiver forsikrede for 3die Gang Begæring om Invaliderente, idet han som tidligere angiver at lide af Lungelidelse med Aandenød, dertil kommer stærk Rysten af højre Arm; denne sidste Lidelse opfattes af forsikredes Læge som værende af hysterisk Art. Forsikrede indlægges paany til Observation, efter hvilken Specialisten udtaler, at der ikke kan ses at være indtraadt nogen Forværrelse af forsikredes Tilstand, og lige saa lidt som sidst kan det ses, at der foreligger en Nedsættelse af Arbejdsevnen i en saadan Grad, at han kan siges at være Invalid i Lovens Forstand. Forsikrede angives at overdrive i ikke ringe Grad.

Forsikrede har intet Arbejde og angiver ikke at kunne arbejde; han bor nu i et lejet Værelse. Under Sagens Behandling har han i ca. $\frac{1}{2}$ Aar haft Arbejde som Staldkarl hos en Gæstgiver, hvorfor han fik Kost og Logi; den paagældende Gæstgiver udtaler til en Politirapport, at forsikrede deltog i alt forefaldende Arbejde, saasom at tage mod Køretøjer, spænde fra og for, holde Stalden ren. Som Grund til, at han maatte forlade Pladsen, angives, at forsikrede ikke passede Stalden ordentligt.

Slakteriets Udsalg paa Lindeplads

anbefaler sig med fersk og røget **Flæsk, Morbrad og Karbonade** hjemmelavet **Fars, Medister, Sylte, Leverpostej og Lungepølse**. Alt i **Paalæg og Konserv**.

Friske **Slakterivarer** Onsdag og Fredag.

Johanne Hansen Tlf. 45.

18 pCt. Superfosfat. 40 pCt. Kaligødning

til Vintersæden er paa Lager og udleveres gerne snarest. Giv os Ordre. Nye, lave Priser.

Nordlandet's Handelshus

Ønsker De Byggearbejde?

eller Reparationer udført, da henvend Dem til

Bygmester Johannes Pedersen,

Havnegade, Allinge. Tlf. 141.

Specialitet: Jernbeton-Lofter.

Høst.

Det er Høst. Foraarets skære Ynde er forlængst mistet, alle grønne Farver er blevet mørkere og modnere, og i Skovens Farveglans er der allerede et Skær af brunt. Mildt og køligt suser Vinden gennem Skovens Løvtage og over gyldne Marker, hvor Leerne klinger og travle Høstmaskiner rasler.

Alle Høstens Farver er lyse og milde, prægede af Fred og Harmoni; det er Billedet af vort Land, som vi elsker det højest, Danmark, som vi drømmer os tilbage til, naar vi er langt borte, Danmark, som det har præget sig i vor Digtning, som vi har levet med det og lært at elske det fra Barn-dommens Dage.

Den Travlhed, der forhen herskede i Gaardene før de store

Høstdage, den findes vel ikke mere i samme Grad som i fordums Dage. Høstning er nu et Arbejde, som ligner Aarets øvrige Arbejde, den sætter ikke nu mere et stort Plus til den daglige Gerning. Der var i tidligere Tid mere Liv paa Marker i Høstens Tid samt paa Vejen om Aftenen, naar Høstfolkene vendte hjem.

Tidene har forandret sig Ejeren og Karlene, der hvæssede Leen og begyndte paa hver sit Skar, medens Pigerne gik bagefter og bandt op, er nu et sjældent Syn. Landbruget er blevet industrialiseret. Tidligere høstede man i Sandhed i sit Ansigts Sved i god Overensstemmelse med I. Mosebog. Nu udfører Selvbinderen det strengeste og vanskelige Arbejde, Enkelte Steder er endog Hesten forsvundet og afløst af Traktoren. Og Tærskemaskinen gør Resten af Arbejdet. Og ogsaa det er undergaaet Forandringer. Damploko-

Det er Gæstgiverens Indtryk, at forsikredes Lidelser ikke hindrede ham i at deltage i alt forefaldent Arbejde, men han var doven. Overensstemmende lærmed udtaler flere Personer til Politirapporten, at de ikke mener at forsikrede er saa daarlig, som han lader, og han nok kunde bestille noget mere, hvis han vilde. Sogneraadet er derimod af en anden Mening; det mener, at forsikredes Helbredstilstand er blevet ringere, og at han slet intet er værd som Arbejder; han lever for en stor Del af offentlig Understøttelse. Da der lægeligt intet nyt foreligger i Sagen, og da de sociale Oplysninger — bortset fra Sogneraadets — ikke tyder paa, at der foreligger Invaliditet i Lovens Forstand, afsiges i September 1928 paany Kendelsen: Ikke Invaliditet.

Den 4. Begæring om Invalidrente indgiver forsikrede i Juli 1929; han selv angiver, at hans Erhvervsevne er blevet yderligere forringet siden sidste Kendelse blev afsagt. Den behandlende Læge mener, at Arbejdsevnen er en Del nedsat, men at det er tvivlsomt, om den er nedsat til en Trediedel.

En Undersøgelse ved en Specialist i Lungesygdomme giver til Resultat, at der udover en kronisk Svælgkatahr ikke paavises noget abnormt, specielt ingen Tegn til Lunge- eller Hjertelidelse. Unden Observationsopholdet simulerer han af og til kortaandet, men gør det daarligt, idet han jævnlig glemmer det.

Heller ikke under Observation paa en Nerveafdeling paavises Lidelser udover Pukkelryggetheden, specielt viser Hjertefunktionen sig at være god.

Forsikrede angiver at være saa godt som ude af Stand til at arbejde, han bestiller intet og lever af Kommunens Understøttelse; Kommunen betaler Husleje, Klæder, Sygekasse og Medicin for forsikrede, og desuden faar han 28 Kr. pr. Maaned. Sogneraadet anser ham som tidligere for meget daarlig, og tilmed er hans Tilstand blevet ringere; man udtaler sin Forbavelse, „at der ikke kan tillægges en saadan Stakkel Invalidrente. Manden kan ikke arbejde med saa ussel en Krøp, det kan Lægmanden maaske bedre se og bedømme end mange Læger.“

Selv om Pukkelryggetheden vel i nogen Grad forhindrer ham i at udføre det sværeste Arbejdsmandsarbejde, kan Lidelsen, der bl. a. ikke har medført en Forringelse af Hjerteraktionen, ikke begrunde en Nedsættelse af Erhvervsevnen til Invaliditetgrænsen, og da han iøvrigt ikke frembyder Tegn paa nogen invaliderende Lidelse, afsiger Raadet efter at have faaet et umiddelbart Indtryk af ham ved Fremstilling i Raadets Møde i September 1930 Kendelsen: Ikke Invaliditet.

Fra Dag til Dag

Dilettantforeningens

Opvisning paa Christensens Sal blev, som vi bebudede, en fornøjelig Underholdning.

Hr. Schrøder foretog sine Historier og Viser fortrinligt, og navnlig vakte hans egen Vise: „Paa Samsø var en Pige . . .“ stor Jubel.

De smaa Folkedansere under Ledelse af Bogholder Chr. Koefoed gjorde deres Sager nydeligt, og begge Parter, baade Leder og Børn, havde Glæde og Ære af Opvisningen.

Som sædvanlig morede Folk sig kosteligt over Oksdansen og Sijnmyrvalsen — den sidste bør dog helst danses af voksne, der anderledes mestrer Mimiken i den — La-temm-pett skal der bestemt være 6 Par i; men

helst 8, da Møllerne i Hjørnerne ellers maa udelades.

Særlig smuk og forstaaende var Tante-lett indøvet, og det var ubetinget Aftenens Glansnummer.

Kom snart igen, men med mindst 6, allerhelst 8 Par.

Lærer Johan Koefoed

døde i Onsdags efter længere Tids Sygeleje, 62 Aar gl. Afdøde var født paa Bukkegaard i Aaker og tog Lærereksamen med 1. Karakter fra Jellinge Seminarium. I 1897 blev han ansat ved Allinge Borgerskole, hvor han har virket i henved 40 Aar. Lærer Koefoed havde mange Interesser, men Folkebogsamlingen der oprettedes paa hans Initiativ, interesserede ham særlig. Siden 1904 var han Kirkesanger og har i mange Aar været Formand for Foreningen „Bornholm's Allinge Afdeling.“

Lærer Koefoed efterlader sig Hustru, Fru Manna, f. Hansen, fra Styrsgaard i Ibsker, og 5 Børn: Datteren Margrethe er Bibliotekassistent i Kbh. Sønnen Svend, Læge paa Færøerne, Erik, Kontrachef i Kbh., Harald, stud. jur., og Aksel, Lærer.

Begravelsen finder Sted i Morgen gen fra Allinge Kirke.

Simrishamnruuten

er paa Grund af en Lækage ophørt og «Hammershus» sejlet til Hasle, for at repareres.

Da Farten ifølge Planen kun skulde opretholdes Maanedens ud, betyder det næppe noget stort Tab for Selskabet, der forøvrigt har haft en god Sæson og paa Ruten har befordret ca. 7000 betalende Passagerer.

Søndagens Sensation

var Clauson Kaas Flyvning med Frk. Sannom. 5-6000 Tilskuere, deraf ca. Halvdelen betalende, havde indfundet sig ved Splitsgaard. Som Følge af den friske Blæst kunde Faldskærm-Udspringet ikke fuldføres og en Del af Kunstflyvningen maatte udgaa, da en af Cyklindrene sprængtes.

En ung Mand fra Sandvig vandt en gratis Flyvetur til København. Han overdrog imidlertid sin Chance til Ing. Andersen, som efter endt Reparation startede med Flyveren.

En Lejlighed

er til Leje **Gartner Jensen Tlf. 41.**

Grise af forskellig Alder er til Salg paa **Kildesgaard i Rø.**

Gummistøvler

Nye Varer sælges til nye, lave Priser med Garanti.

Allinge Fodtøjsmagasin
L. Larsen.

Skovrestaurant

Stammershalde.

Søndag den 30. Aug. Kl. 8

stort Høstbal.

Unge Ænder købes

Emil Holm.

Autokørsel.

Ny lukket 4—5 Pers. Bil udlejes **Vognm. C. P. Pedersen,**
Nygade, Allinge Tlf. 133.

Overretssagfører

Jac. Jensen.

Inkassationer, Ejendomshandler. Dokumentskrivning, Dødsbehandling m. v.

Kontor i Allinge:
(Bogtrykker Gornitzkas Ejendom).
Træffes personlig hver Fredag Kl. 11-1.

14 Personers Bil

udlejes samt al Bilkørsel udføres **C. Jensen.**

Telefon Rø 59 y.

Fin, fed Flommesild

er hjemkommen og sælges til allerbilligste Priser i $\frac{1}{1}$ - $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{8}$ Tdr.

Produkten.

I Lighed med ifjor afholdes fra Tirsdag d. 1. September til Tirsdag d. 8. Sept.

Status-Udsalg.

En Mængde Rester er fremlagt til Spotpris.

ALLINGE MESSE v. TH. HOLM

Stor Gaardhund.

En Hvalp eller ung Hund købes. Tlf. n. 6.

To Føl,

15 og 3 Mdr. og en ung **Malkeko** er til Salg **Pellegaard, Rø.**

Ny Spegesild

af Størrelse som stor bornholmsk Sild og af fin Kvalitet anbefales til billig Pris.

P. C. HOLM

Et Parti Taghalm

er til Salg paa **Ellelyst. Tlf. Hasle 51 u.**

ALLINGE

Festligt Møde med Bortlodning til Hjælp for Amenierne, afholdes paa Menighedshjemmet **Mandag d. 31. August Kl. 7,30.**

Alle er velkomne.

Broderi.

En Del ældre Modeller og paa-tegnede Ting udsælges billigt.

Emilie Madsen,
Allinge.

Alt

Sommerfodtøj

udsælges

til meget

nedsatte

Priser.

C. Larsen,

Vestergade.

Al Lastkørsel udføres

samt Svin til Slagteriet a 75 Øre pr. Stk.

Lukket 12—14 Pers. Bil udlejes. Tlf. All. 117 y. **A. Engell, Tein.**

Ny 7 Pers. Crysler

samt 12—14 Pers. Charabanc-Bil udlejes. Al Lastkørsel udføres. Tlf. Allinge 131. **Wilhelm Riis.**

Slagteriets Udsalg, Allinge.

Friske Varer Onsdag og Fredag. Fersk Flæsk, Karbonade. Mørbrad. Medisterpølse, Fars.

Bayerske Pølser, Knæpølser

Røget **Medisterpølse.**

Køgt Skinke.

hjemmesmeltet Fedt.

Forskelligt Paalæg.

Dina Sørensen, Tlf. 38.

Paa alle kurante Varer gives 10 pCt. Rabat.

Fløde-Iscreme fra Bornholms Flødeiscreme-Fabrik.

I Anledning af den stadig større Efterspørgsel efter vor Flødeis i Allinge-Sandvig har vi oprettet et Depot hos

Hr. Chr. Jørgensen, Allinge, Tlf. 144,

hvor der altid vil være Lager af alle gangbare Mærker og Kvaliteter i Flødeis. Vi anbefaler Publikum at henvende dem til nævnte Depot, som er aabent fra 8 Form. til 10 Aften.

Ærbødigst.

Bornholms iscreme-Fabrik.

Anton Sonnes Byggeforretning

.. Indehaver: **P. Petersen** ..

Alt Byggearbejde, Nybygninger og Reparationer, udføres hurtigt og billigt. Overdrag arbejdes.

Møllers Bogbinderi

Tlf. 865. **Chr. Dideriksen, Rønne.** Tlf. 865

Indbinding af Bøger. — Protokolfabrik. — Papirvarer.

I. Kl. Arbejde. — Rimelige Priser. — Hurtig Levering.

Leverandør til Biblioteker, Foreninger og Øens største Forbrugere.

SOKKER

Største Udvalg.
Bedste Kvaliteter.
Billige Priser.

Magasin du Nords Uds.
VICTOR PLANCK
Telf. 5 ALLINGE Telf. 5

Kofoed & Mortensens Byggeforretning

Ligtøj og Ligsenge. Liggelager. Ordning af Begravelser

Telefoner 77 og 79.

Kender De „Masonite“ Isoleringspladerne

mod Fugtighed, Kulde og Varme — eller til at dække utætte Lofter med. — „Masonite“ er et meget billigt og solidt Materiale til alle Reparationer eller nye Rum eller Indretninger. — Bekvem at arbejde med. Prøver og Priser over Lagervarer faas ved Forespørgsel til

Nordlandets Handelshus.

Tiden er inde = lad os fylde

Deres Brændselsrum til Vinteren.

Nye billige Priser — og billigst for September Levering.

Store Schl. Ovnkul } extra magre, som ikke soder
— — Nøddekul } eller sviner til i Stuerne.

Store Derbyshire Ovnkul af det gamle Mærke.

Kraftige, rene Ovnkoks Nr. 1.

— — Ovnkoks Nr. 1.

Bedste Brunkuls-Briketter.

Nordlandets Handelshus.

Atter Pristald - nye, lave Priser paa **Kaffe- Sukker, Flormel**

og mange andre **Nordlandets Handelshus.**
Kolonialvarer.

Hammershus.

—0—

Den 10. Juni 1545 er Junker Blasius syg og hans Efterfølger Herman Boitin melder til Raadet i Lybæk om Anneke Hamburgs, som Hans Wolgemuth og Fru Cilia Bernt Knops Hustru har villet købe til at forgive Hr. Blasius, for at han ikke skulde blive Foged paa Slottet.

Han har haft hende i Forhør en hel Eftermiddag, men hun havde da ganske tilbagekaldt sin tidligere Tilstaaelse. Næste Dag blev hun imidlertid „pinlig“ forhørt, og saa tilstod hun igen, men dog noget anderledes end første Gang. Den sidste Bekendelse vilde hun imidlertid dø paa, men hun faldt dog paa Knæ og bad for sit Liv.

Sagen blev noget forsinket, dels paa Grund af Hovedsmandens Sygdom og dels paa Grund af nogle andre Trolldomskvinder, af hvilke en er anden Gang pinlig forhørt af den Grund, at alle Køerne paa Slottet er blevet forgjort, saa de ikke malke.

Hammershus 1545. Indlagt følgende 2 Afskrifter.

1. Bekendelse:

Anneke Hamburgs kom til Hammershus for at købe noget Hør af Junker Blasius, hvilket var bjerget fra en Stranding. Da mødte Hans Wolgemuth hende, talte med hende om Junker Blasius og førte hende derpaa til Fru Cilia Knops op i Taarnet. Saa havde Fru Cilia budet hende til Bords og sat en hel Steg for hende at spise af; men Anneke havde sagt, at hun ikke kunde eller vilde spise. Medens de saaledes sad ved Bordet, spurgte Fru Cilia om Hans Wolgemuth ikke havde sagt hende noget, hvortil hun intet synderlig svarede. Derpaa begærede Fru Cilia Raad af hende, hvorledes man kunde eftertrage Blasius og ombringe ham, saa at han ikke blev Hovedsmand paa Slottet; hvad for Forgift man skulde bruge dertil, og dersom hun vilde tage imod en Sum Penge og bibringe ham Giften, da hun var meget vel bekendt med ham, saa vilde hun og Hans Wolgemuth betale hende, saa hun skulde takke dem. — Derpaa havde hun svaret, hvorledes hun kunde komme dertil, da Blasius var hendes gode Ven og gjorde hende ikke andet end godt. Men Fru Cilia sagde: Tag du kun Pengene og lad det gaa med ham, som det bedst kan. Saa havde Anneke sagt, hun vilde betænke sig. Da hun kom ned fra Taarnet, mødte hun igen Hans Wolgemuth, der spurgte, om Fru Cilia havde talt om ham eller andre. Derpaa havde han talt ligesom Fru Cilia om Blasius, og dersom hun kunde forgive ham, vilde han give hende 500 Mark Lybsk. Anneke sagde, at hun aldrig havde lært nogen Trolldom (tourié) og vidste ikke, hvormed hun skulde forgive ham. Wolgemuth mente, der voksede Urter nok paa Øen, der var tjenlige til dette Brug, men Rottekrudt (Arsenik) var det bedste. Da lovede hun at anvende sin bedste Flid paa at ombringe Blasius, og naar dette var sket, tilsagdes det hende, at Pengene skulde ligge parat. Derpaa havde Anneke taget den anden fængslede Kone (Engel Niels Svends) med sig og sammensat den fremlagte Opskrift paa Gift, hvormed Blasius skulde ombringes.

Denne Udsagn er attesteret af Asser Henriksen, Byfoged Hans Czabell, Mads Michelsen og Hans Matzen. Borgere i Allinge („thor Alandt“), Hans Nielsen, Niels Jensen og Ewert Clausen, Borgere i Sandvig, og beseglet af disse paa Hammershus Tirsdagen efter Misericordia (21. April) Anno 1545.

2. Bekendelse:

Lars Persen Landsdommer, Hans Reiner Borgmester, Hans Symonsen Byfoged, Hans Henningsen og Henrik Swarthe Borgere i Rønne og Henning Clausen, Byfoged i Sandvig bekende, at de under nedenstaaende Dato havde været tilstede paa Hammershus i „Hovedsmandens Gemak, som man kalder Taarnet“ og her havde hørt Anneke Hamburgs aflægge sin Bekendelse, fri og løs upint og utvunget efter alvorlig og streng Formaning paa hendes Sjæls Salighed osv.

Hun gentager sin Forklaring, som dog er noget forandret, navnlig vil hun nu holde Fru Cilia udenfor. Fru Cilia mødte hende paa Trappen, da hun vilde stige op i Taarnet og tog hende med sig, bød hende tilbords og satte en hel stegt Gaas for hende, Fru Cilia havde nu spurgt hende, om Hans Wolgemuth havde sagt noget til hende, men imidlertid var Bernt Knop kommet til og havde forstyrret dem i Samtalen, hvorpaa Fruen havde sagt, hun skulde komme en anden Gang og tale med hende og givet hende et Stykke

af Gaasen, som Anneke havde svøbt i sit Forklæde og taget med sig, men hverken før eller siden havde enten Fru Cilia eller Hans Wolgemuth talt med hende derom. — Næst følgende Søndag i Fasten havde hun faaet en anden Kone Engel Niels Svends til sig og med hendes Raad lavet en „forgiftet Seddel“ af Puggen, Rottekrudt og andre slemme Ting og bragte Junker Blasius det i en Skaal for dermed at ombringe ham.

Hammershus 1. Juni 1545.

Efterskrift:

Da Sagen formedels Modvind ikke er blevet afsendt, kan han endnu melde at bemeldte Trolldkvinde forrige Lovdag blev ført til Tinge, og hvorvel hun paa Slottet har tilstaaet af egen fri Vilje og modtaget Sakrementet derpaa, saa havde hun dog tilbagekaldt det hele og sagt, at hun havde bekendt formedels Pinsel, og uagtet Trolldkvinde ved 3 troværdige Mænd blev overbevist om at have aflagt sin Bekendelse fri og upint, og Præsten (Mogens Blancke) havde bevidnet, at hun havde taget Sakrementet derpaa, have dog de 6 Mænd, som skulde finde Dommen, besværet sig og forlangt 2 Mænd af hver By, og derefter er nu Sagen opsat.

Hammershus 22. Juni 1545.

Den 30. November skriver Blasius v. Wickede angaaende de 2 Kvinder, som som saaledes mod al Ret og Billighed havde søgt at ombringe ham, at han holdt Broting foran Slottet (Brottingshuset ved Slotsbroen), og der havde Engel Svendsen offentligt sagt Anneke Hamburgs i hendes Øjne, at hun ikke havde været med til at skrive mere end 3 Ting i Trolldomsbrevet (in den thogerichteden Cyeddell). Efter denne Bekendelse havde han forlangt en Kendelse af 15 Mand for hele Landet og 2 fra hver Købstad, og man havde været af den Mening, at Dommen skulde fældes og Straffen udføres straks, hvad ogsaa Almuen vilde: men der var da kommet en Mand ind i Raadet, der øvede en saadan Indflydelse paa de andre, at Sagen blev udsat den Dag. Heraf benyttede Engel Svendsen sig og rømte fra Øen, hvorved hendes Borgensmænd vilde faa Fortræd. For at nu Anneke Hamburgs ikke skulde gøre det samme, havde han taget hende til Slottet, hvor hun havde sagt, at en af Raadets egne Betjente havde søgt at formaa hende til ogsaa at løbe bort. Hovedsmanden beder Raadet i Lybæk undersøge dette, for at man kan tage sig i Agt for saadanne Folk. Han kan ikke tro andet, end at disse Mennesker efterstræber ham, og han som Raadets „arme Dener“ beder om at haandhæves i sin Ret. Han sender sin Anneke Hamburgs med Raadets Tjenere, Henning og Henrick og dertil hans egen Tjener paa hans eget Skib.

I Lybeck har Anneke Hamburgs nok modt sin Skæbne paa Heksebaalet. Hans Wolgemuth meldes der intet om; men Fru Cilia blev taget kraftigt i Forsvar af sin trofaste Ægtefælle, Bernt Knop, der allerede 7. Juni 1545 havde skrevet til Raadet i Lybæk og meddelt, at hans Kone laa paa sit Yderste, og det usandfærdige Digt, der er hende paasaagt, har alene forvoldt hendes Sygdom.

Om hun døde dengang, eller hvorledes det ellers gik hende i denne pinlige Affære, melder Aktstykkerne desværre intet om.

Imidlertid døde Blasius v. Wickede kort Tid efter paa Hammershus og blev begravet foran Alteret i Allinge Kirke. — I Vaabnhuset findes endnu hans velbevarede Ligsten, hvorpaa der staar følgende:

»Anno 1547 am Sonabendt nac Laurenti starff Blasius van Wickede den saliger Hauptmand up Hammerhusen, war Thomas Wickede, Ritter und Borgmeister in Lybæk sin Sone.«

1556 blev Schweder Ketting Hovedsmand paa Hammershus. Han blev til en vis Grad ansvarlig for Forgængerens Synder og maatte høre ilde for at Erstatninger fra B. K. ikke indkom. Klager indløb og Strid og Klammeri med Borgerne fortsattes, saaledes at han endog mener, de har villet forgive ham. 1563—70 forandredes Forholdet ved, at den nordiske Syvaarskrig udbrød. Lybækkerne stod her sammen med Danmark, og i Kampen mod den fælles Fjende, Sverrig, viste Schweder Ketting sig som en tapper og klog Førerskikkelse, der forstod at anføre Bornholmerne, der villigt lystrede ham. Pinsedag 1563 led den danske Flaade et blodigt

Nederlag, og en fjendtlig Landgang paa Øen var i høj Grad at befrygte. Fra Slottet holdt S. K. skarpt Udkig med Fjenden og sendte ofte gode Meldinger herom til Kongen. Han udrustede Skibe og tilføjede med dem Svenskerne al den Skade, han kunde, og forsynede den danske Flaade med Proviant.

1564 rekvirerer S. K. en halv eller kvart Slange, 2 Falkonetter, to Dus. færdige Leuter, et Dus. dobbelte Hager, $\frac{1}{2}$ Td. Slangekrudt, $\frac{1}{2}$ Td. Kornkrudt, et Skipund Bly og Jernkugler.

Den 30. Maj 1564 vandt den danske Flaade en stor Sejr over Svenskerne ved Øland, og den svenske Admiral Jacob Bagge førtes som Fange til Hammershus. Den dansk-lybske Flaade landsatte 200 syge Folk paa Bornholm, og S. K. erstattede dem med 200 raske Bornholmere. 1565 opagede S. K. fra Hammershus en stor, svensk Flaade nærme sig og fik i Hast advaret en dansk Flaadeafdeling ved Sydbornholm. Krigen førtes med uheldigt Grusomhed. S. K. beretter, at Svenskerne havde erobret en lybsk Handelsflaade. Et af de 9 Skibe tømte de for Gods og samlede alle Søfolkene fra de andre paa dette, bandt dem til det, stak derefter Ild paa Skibet og lod det drive i Land. Paa Stranden fandt man siden mange brændte Menneskeindvolde og Maver. S. K. lover oprigtigt at lade Svenskerne røge paa lige Vis og opbrænde deres Maver.

I Sept. 1565 forsøgte en svensk Flaade paa 3 Skibe at gøre Landgang og regerede vældig i hele 3 Dage; men S. K. holdt dem Stangen med sine Landsknægte og bornholmske Bønder og langede til dem fra Kysten med sine Falkonetter og Barser. Tilsidst opgav Fjenden Kampen og sejlede sydover. Da denne Kamp foregik paa Østkysten, er det sandsynligt, at den foregik ved Sandvig, da der paa Østkysten foruden Sandvig kun findes et til en større Tropestyrke egnet Landgangssted ved Neksø.

14. Juni 1566 kom Svenskerne med en Flaade paa 60 Orlogsskibe og sendte Brev i Land til Bornholmerne om at overgive sig; men S. K. afslog og forhindrede Landgangen.

Da Krigen sluttede 1570, var det forbi med Kongens Venskab med S. K. Klager af samme Art som over Bernt Knop indløb i rigt Maal. Ca. 100 Personer rejste til Kongen i Kolding for at klage, og der var flere Blodsager blandt Klagerne. (Melding fra Boitin). Bl. a. skyldte S. K. Kirkerne mere end 1500 Daler.

Kongen skrev da til det lybske Raad og ankede over S. K., at han mod Lov og Ret havde besværet og beskattet Undersaatterne, frataget dem deres Gods, fængslet og henrettet dem. Kongen vilde nu ikke mere taale ham paa Øen. Raadet gik i Forbøn for ham, men sendte dog Curt Hartvig som Stedfortræder.

Bl. a. har S. K. ladet Præsten Henriksens Svigermoder brænde for Hekseri og inddraget hendes Gods, skønt hun var uskyldig. Ifølge Rigsretsdom gives Godset tilbage til Familien, og S. K. gøres ansvarlig. S. K. klager til det lybske Raad, men dette svarer ham skarpt tilbage, at han selv er Skyld i Kongens Adfærd mod ham.

Fleere Overleveringer om S. K.s Grusomheder lever endnu i Folkmunde. Paa sin Gaard, Vallensgaard, havde han bygget Taarn og Kældere for dem, der ikke skat-

tede og arbejdede villigt nok, og her maatte de ynkelig omkomme.

Overensstemmende hermed fortælles, at man ved en Ombygning af Gaarden har fundet gamle Lænker og Skeletter i omtalte Kælderrum. Spøgeri og Trolldøj huserede her til vore Dage.

Bernt Knop og Schweder Ketting har til sene Tider staaet for Bornholmerne som to af deres værste Tyranner. Om den sidste kan der siges den Ros, at han tappert afværgede de fælles Fjender og fik Bornholmerne til at følge sig hermed, men udover dette melder Kilderne kun om Klager, og fra Lybæk fik han ikke anden Støtte, end at man herfra beder Kongen mere at behandle ham med Naade end med Rettens Sværd, hvormed vel mere maa forstås en Dadel end en Ros. Ved Forhandlingerne angaaende en Forlængelse af Lybækkernes Besiddelse af Bornholm instrueres Udsendingene fra Lybæk da ogsaa om at sige den danske Konge, at om Lenet er misbrugt, da er dette Ledsmændenes Skyld.

Man har i den seneste Tid i bornholmsk Historiekrivning forsøgt at tage denne Bøddelskikkelse fra Bornholmerne og mildne Dommen over Schweder Ketting, skønt de foreliggende Kilder ikke ses at afgive noget Grundlag herfor. Hvorfor ikke lade Traditionen staa ved Magt? Saadanne Skikkelser sætter dog nogen Kulør paa det historiske Billede, og hvorfor gøre dette graat og farveløst ved at neutralisere alle Skurke og Helte til almindelige, skikkelige Hverdagsmennesker.

Naar den overleverede historiske Tradition ikke klart og overbevisende kan modbevise, bør den blive ved Magt.

Al Slags Lastkørsel

samt Transport af Svin til Slagteriet besorges gerne.

Tlf. Rutsker 20 x. **H. A. Jensen, Vang.**

Strandhotellet.

Øens livligste Etablissement. Soire-Dansant hver Aften.

Daglig Koncert af Alwin Kochs bekendte Orkester.

Hver Tirsdag og Fredag **Roulet Dansant.** Værdifulde Præmier.

Iste Klassers Vaer. Moderate Priser.

Telefon Sandvig 14.

Ærb. **Fr. Bidstrup.**

De Averterende

anmodes høfligst om at indsende vort Tilgodehavende for Annoncer paa tilsendte Indbetalingskort, Postkonto Nr. 14146, hvilket er den billigste og bekvemteste Maade. Alle Indbetalingskortets 3 Dele maa være udfyldte ved Indbetalingen, men Deres Postbud vil være Dem behjælpelig hermed og modtage Beløbet + 5 Øre i Porto mod Kvittering paa Postbeviset.

Til Tærskværker anbef.

Gummiremmen, Balataremmen, Remvoks.

Konsistentfedt, Smøreljer, Remsamlere.

Produkten.

Bestil Vinterbrændsel nu.

Vi venter Ladninger med

prima engelske og tyske Kakkellovnskul, knuste Saskoks og Brunkulsbriketter.

Priserne er nu saa lave, at det absolut kan anbefales at bestille sit Forbrug. Allerbedste Kvaliteter. Billigste Priser.

Produkten.

Kraftige Dampkul.

Vi har prima Dampkul paa Lager, og Priserne er i Aar sat kolossalt ned.

Produkten.

Over Land

til Simrishamn, Malmø og København.

S/S Hammershus sejler fra Allinge Kl. 9 Mandag, Tirsdag, Torsdag og Lørdag. — Søndag Kl. 8 og 18.30. Ank. til København 1,20. Hurtigste, billigste og bekvemste Reiserute.

Enkeltbillet gælder Tur—Retur.

Simrishamn samme Dag 5 Kr.

Christiansø—Gudhjem Onsdag og Fredag m. Afg. fra Allinge 9,30.

Pris 4 og 2 Kr.

Nærmere ved Turistbureauet, Sandvig, Tlf. 100, og Dampskibsexp. i Allinge, Tlf. 75.

Bornholms

Spare- og Laanekasses

Afdeling i Allinge.

Kontortid 9—12 og 2—4.

Renten af Indskud er paa

3 Mdrs. Opsigelse 4,5 pCt. p. a.
Alm. Sparekassevilkaar 4

C. Josefsens Skræderforretning

anbefales.

Iste Klassers Arbejde.

Klædelager forefindes.

Tf. 28. Reparationer og Presning udføres omhyggeligt og billigt.

Aktieselskabet

Hasle Bank

modtager Indskud paa Indlaansbog og Folio, Terminsudeiser til Kreditforeninger, ordner Kreditlaan m. m.

Bil udlejes.

Ny 5 Personers CRYSLER udlejes.

Tlf. Allinge 63. **Frank Holm.**